



Centrala etikprövningsnämnden

CENTRAL ETHICAL REVIEW BOARD

Expertgruppen för oredlighet i forskning

YTTRANDE
2010-09-22

Dnr O 2-2010

Institution som begärt yttrande

Karolinska Institutet
171 77 Stockholm

Centrala etikprövningsnämndens expertgrupp för oredlighet i forskning har från Karolinska Institutet fått en begäran om yttrande i ett ärende om huruvida hanteringen av en fråga om vetenskapligt medförfattarskap varit i överensstämmelse med god vetenskaplig sed. Huvudfrågan i ärendet gäller om en post doc forskare, **FS**, hade bort anges som medförfattare till en artikel som publicerats med professorn vid Karolinska Institutet, **PN**, som huvudförfattare.

Frågan har tidigare varit föremål för prövning av Karolinska Institutets Etikråd som genom beslut den 11 maj 2010 rekommenderat **PN** att inkludera **FS** som medförfattare till den aktuella artikeln. Denna rekommendation har emellertid ifrågasatts av **PN** och till detta kommer att **FS** därefter har gjort gällande att han på samma sätt har blivit förbigången i ytterligare ett fall.

Expertgruppen konstaterar inledningsvis att konflikter om medförfattarskap torde vara mycket vanliga. Eftersom vetenskapligt författarskap är en väsentlig merit i den vetenskapliga karriären har också olika riktlinjer publicerats. En sådan är den s.k. Vancouverdeklarationen, utgiven av The International Committee of Medical Journal Editors, som haft stor betydelse för det medicinska vetenskapssamhället och behandlas av bl.a. Vetenskapsrådet (se Vetenskapsrådets rapportserie 1:2005 med titel "Vad är god forskningssed?"). Då kriterierna för författarskap innefattar sådana begrepp som "substantial contribution" och bidrag som anses vara "important intellectual contents" blir det tydligt att det är svårt i efterhand för en utomstående granskare att på ett objektivt sätt göra en bedömning i sådana konflikter. Ofta står ord mot ord.

Av bl.a. sådana skäl rekommenderas i exempelvis Vetenskapsrådets nyssnämnda rapport att forskargruppen gemensamt på ett tidigt skede i samarbeten träffar överenskommelser om arbetsfördelning samt medförfattarskap. Sådana överenskommelser måste naturligtvis kunna ändras om förutsättningarna rubbas, men det ligger i sakens natur att man för ändringar av det slaget måste kunna påvisa skäl för ändringen. I Vancouverdeklarationen anges också att "The group should jointly make decisions about contributors/authors before submitting the manuscript for publication". Till god sed i medicinsk forskning hör förutom att Vancouverdeklarationens kriterier för författarskap följs att samtliga medförfattare ska godkänna den senaste versionen av manuskriptet (se bl.a. "Riktlinjer för god medicinsk

Postadress
Centrala etikprövningsnämnden
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Gatuadress
Klarabergsviadukten 82

Telefon
08-546 77 610 vx

Fax
08-546 441 80

forskning”, MFR-rapport 3, Medicinska forskningsrådet, 1996). Det kan med hänsyn härtill tänkas inträffa situationer då en på förhand träffad överenskommelse om medförfattarskap inte kan följas, såsom då en av de tilltänkta medförfattarna inte anser sig kunna ställa sig bakom en version av en artikel som övriga i forskningsgruppen enas om. Tilläggas kan att i begreppet god forskningssed bör också ingå att alla medförfattare får ta del av all kommunikation och alla yttranden som förekommer i anslutning till publiceringsprocessen.

Väsentligt är naturligtvis att universitet och institutioner vidtar åtgärder för att förebygga konflikter om medförfattarskap och implementerar riktlinjer som kan betraktas som god sed i forskningen. Karolinska Institutet har publicerat sådana riktlinjer och har ett fungerande etikråd. I det enskilda fallet ankommer det dessutom på ansvariga ledare på olika nivåer att se till att konflikter såvitt möjligt inte uppstår och att, när detta ändå sker, sådana inte blir utdragna.

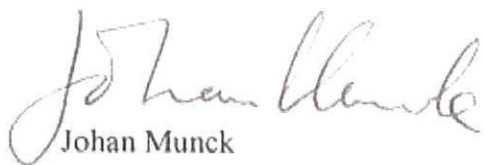
I det material som överlämnats till expertgruppen förekommer påståenden som, om de är riktiga, skulle kunna anses ge vid handen att god forskningssed åsidosatts i de aktuella fallen. De faktiska omständigheterna är emellertid föremål för olika uppfattningar och har redan prövats av Karolinska Institutets Etikråd varför expertgruppen inte ser att en fortsatt utredning skulle föra frågan framåt. Även om konflikter som berör olika samarbetspartners insatser i ett forskningsarbete i många fall kan beröra frågor som rör god forskningssed kan de svårigen på ett rättssäkert sätt prövas och bedömas i termer av oredlighet i forskning, om det inte görs gällande att plagiat eller liknande förhållande föreligger.

Expertgruppen för oredlighet i forskning anser sig med hänvisning till vad som nu har sagts inte böra ingå i prövning av en fråga vilken som i detta fall enbart rör spörsmålet om en viss forskare bör eller inte bör anges som medförfattare till ett vetenskapligt arbete. Expertgruppen – vars uppgift är begränsad till att pröva frågor om oredlighet i forskning – tar därför inte upp skrivelsen från Karolinska Institutet till sakprövning.

Med dessa uttalanden är ärendet från expertgruppens sida slutbehandlat.

Detta yttrande har beslutats av Johan Munck (ordförande), Gisela Dahlquist, Jan-Otto Carlsson, Elisabeth Haggård och Göran Collste. I utformandet av yttrandet har dessutom deltagit ersättarna Kjerstin Nordborg, Gunn Johansson, Åsa Bergenheim, Barbro Åsman och Hans Liljenström.

För expertgruppen för oredlighet i forskning



Johan Munck